

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

**Половчак Яна Ігорівна,
Петрушова Наталія Вікторівна**

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Головною метою роботи перекладача є адекватне тлумачення будь-яких лексичних одиниць відповідно до контексту, їх вірний переклад, який не відрізнятиметься від оригіналу за семантикою. Проблема перекладу фразеологічних одиниць полягає у тому, що, як правило, у мові перекладача відсутні повні стовідсоткові відповідники, й необхідним є добирати еквіваленти, які є лексично іншими, але семантично максимально передають загальний сенс. Перекладач при цьому повинен вловити красу, витонченість, колір та смак оригіналу і в результаті цього читач має зрозуміти сенс тексту на кожному з рівнів [7, с. 6].

На думку лінгвіста Ш. Баллі фразеологічна одиниця має стати однією з основних предметів вивчення та спостереження для стилістики [1, с. 138], науки, що вивчає функційно-стильові засоби мови та їхнє застосування з погляду норм, а отже, якщо переклад ФО зробити невірно – то й норма буде порушена, сенс речення, та іноді, й дискурсу загалом – не відповідатиме дійсності.

Дослідник А. Федоров відзначає відсутність чітких меж між окремими рубриками, різний ступінь вмотивованості, прозорості внутрішньої форми і національної специфічності єдностей, вважаючи переклад шляхом об'єктивного пізнання оригіналу [5, с. 330]. Мається на увазі, що досвідчений перекладач, який добре обізнаний в культурі, історії, традиціях і т.п. іншої країни, вільно володіє її мовою, зазвичай перекладає ФО інтуїтивно, несвідомо, лише завдяки своїм фоновим знанням.

Взагалі, з перекладацької точки зору фразеологічні одиниці вчені поділяють на дві групи:

- 1) фразеологізми, що мають еквіваленти в українській мові;
- 2) безеквівалентні фразеологічні одиниці [3].

Першим способом перекладу фразеологічних одиниць, є переклад за допомогою фразеологічних еквівалентів. Еквівалент – це постійний рівнозначний відповідник певному слову або словосполученню в іншій мові, який в абсолютній більшості випадків не залежить від контексту [6, с. 28]. Головне в цьому моменті для перекладача – знати або знайти цей еквівалент, але наразі для цього створюються цілі словники фразеологізмів, які постійно поповнюються, особливо в інтернет-словниках.

Але існує значна кількість ФО, які не мають еквівалентів в українській мові. Для цього наразі вчені виділяють два способи адекватної трансформації ФО: калькування та описовий переклад. Калькування полягає у застосуванні буквального перекладу кожного слова, з якого складається фразеологізм, тобто у створенні ФО-неологізму. Такі нові фразеологізми з часом, при постійному

використанні, поступово входять до українського словнику й вже не сприймаються такими, що не є етимологічно місцевими. Прикладами таких фразеологізмів можуть бути: «мій дім – твій дім» (етимологічно – іспанська), «дамоклів меч» (грецька), «останній з могікан» (Фенімор Купер, США).

Описовий переклад передбачає передачу змісту ФО своїми словами, тобто як перекладач розуміє його сенс. Втім, Я. Рецкер вважає, що переклад фразеологічної одиниці повинен, по можливості, має бути образним [4, с. 64]. Тобто, якщо переклад не відшукав адекватного відповідника, все одно потрібно не вживати описовий переклад, а створювати образно та семантично схожу стилістичну конструкцію, навіть – неологізм, інакше втрачається стилістична образність дискурсу.

Отже, переклад є насамперед творчою розумовою діяльністю, виконання якої вимагає від інтерпретатора цілого комплексу знань, вмінь та навичок, високої професійної майстерності, здатності зробити правильний вибір, враховуючи всю сукупність лінгвістичних та екстралінгвістичних факторів, адже від адекватності й точності перекладу залежить зміст перекладеного дискурсу.

Список використаних джерел

1. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. М. : 1977. 312 с.
2. Зарицький М. С. Переклад: створення та редагування. К. : Парламентське вид-во, 2004. 120 с.
3. Кунин А. В. О переводе английских фразеологизмов в англо-русском фразеологическом словаре. URL : http://www.belpaese2000.narod.ru/Trad/kunin_fra.htm (дата звернення: 17.11.2022)
4. Паршин А. В. Теория и практика перевода. М.: 1985. 310 с.
5. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). СПб. : Филологический факультет СПбГУ, 2002. 347 с.
6. Шадрин Н. Л. Перевод фразеологических единиц и сопоставительная лингвистика. Саратов : Издательство Саратовского университета, 1991. 218 с.
7. Paul. G. Translation in practice a symposium. London : Dalkey Archive Press, 2009. 74 p.